

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conferenceแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนชาวสวนยางบ้านท่างาม ตำบลท่าจั่ว อำเภอมืองนครศรีธรรมราช
จังหวัดนครศรีธรรมราชCommunity Enterprise Development of Tha Ngam Rubber at Tha Ngio Sub-district,
Mueang Nakhon Si Thammarat District, Nakhon Si Thammarat Provinceคมวิทย์ ปรีชา (Komvit Preecha)¹ สัจจา บรรจงศิริ (Sujja Banchongsiri)² จรรยา สิงห์คำ (Junya Singkham)³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนชาวสวนยางบ้านท่างาม 2) สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนชาวสวนยางบ้านท่างาม และ 3) แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนชาวสวนยางบ้านท่างาม การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามศึกษาจากสมาชิกทั้งหมดของวิสาหกิจชุมชนชาวสวนยางบ้านท่างามจำนวน 32 คน ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การประชุมแบบมีส่วนร่วม และการจัดบันทึกการประชุมเป็นเครื่องมือ โดยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจงจากสมาชิกทั้งหมดของวิสาหกิจชุมชน และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่จากการยางแห่งประเทศไทย และผู้จัดการด้านการตลาดยาง รวมจำนวน 12 คน ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การจำแนกและจัดกลุ่ม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า เป็นเพศชายและหญิงจำนวนเท่ากัน อายุเฉลี่ย 57.90 ปี ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกภายในครัวเรือนเฉลี่ย 3.84 คน ส่วนใหญ่ใช้แรงงานกรีดเองในครัวเรือน ประกอบอาชีพการเกษตร รายได้ครัวเรือนจากผลผลิตยางพาราเฉลี่ยต่อเดือน 8,234.38 บาท การกรีดยางเฉลี่ยอยู่ที่ 15 วันต่อเดือน 2) สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่า ด้านผู้นำและการบริหารวิสาหกิจชุมชน ด้านโครงสร้างและกฎระเบียบสมาชิกในกลุ่มมีความคิดเห็น ด้านการเงินและบัญชี ด้านสวัสดิการสมาชิกและชุมชน ด้านการวางแผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ด้านการบริหารตลาด ด้านการจัดการสินค้าหรือบริการ ด้านการจัดการสินค้าหรือบริการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการจัดการความรู้และข้อมูลมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง 3) แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน พบว่า (1) ด้านการพัฒนาสมาชิกกลุ่ม ได้แก่ การสร้างทักษะการผลิตยางรมควัน การสร้างทักษะการแปรรูปน้ำยางข้น การจัดตั้งกลุ่มผลิตด้านการเกษตรอื่นเพิ่ม การประชาสัมพันธ์ข่าวสารของกลุ่ม และการรับสมัครสมาชิกเพิ่ม (2) ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ ได้แก่ จัดฝึกอบรมหรือถ่ายทอดองค์ความรู้ การลดการแข็งตัวของน้ำยางข้น (3) ด้านการพัฒนาการผลิต ได้แก่ การวางแผนระบบการผลิตและควบคุมปริมาณการผลิตของกลุ่ม การแปรรูปน้ำยางข้นเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ (4) ด้านการจัดการโรงงาน ได้แก่ การจัดหาแรงงาน การซ่อมแซมปรับปรุงอุปกรณ์การผลิตและโรงเรือน

คำสำคัญ การพัฒนา กลุ่มวิสาหกิจชุมชน สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

¹ นักศึกษาหลักสูตรหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Termza@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช moo018683627@yahoo.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช junya_28@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were 1) the base information of Bantagham gardeners community enterprise members 2) the status for operating of Bantagham gardeners community enterprise and 3) the guideline for developing Bantagham gardeners community enterprise. The research was the quantitative and the qualitative. Inquiring from Bantagham gardener community enterprise. Seminar was participating. The informants were specific from all community enterprise members, agricultural extension officers, officials from the Rubber Authority of Thailand and 2 people of each group from rubber marketing manager. For the quantitative, analyzing by descriptive statistics that were frequency, average, percentage, minimum and maximum value. For the qualitative were classification, grouping, environment analysis and composition analysis. The result of the research were 1) the base information of community enterprise, males and females were equal. The average of age was 57.90 years. All of them were Buddhism. Most people were graduated at primary school. The average of people in family were 3.84. Most people were rubber gardeners and farmers. The average of income from rubber production was 8,234.38 baht. They did the rubber 15 days per months. 2) the satisfaction was high for the status for operating of community enterprise was the leader and community enterprise management, structure and regulations, finance and accounting, welfare of members and communities, planning for community enterprise operations, market management, product or service management. The satisfaction for knowledge and information management was medium. 3) the guideline for developing community enterprise were (1) the development of group members was building smoked rubber production skills, building latex processing skills, setting up more agricultural production groups and publicizing the news of the group. (2) the knowledge development was training or transferring knowledge about reducing the harden of the latex and signing up more members. (3) the production development was planning the production system and controlling the production quantity of the processing of concentrated latex into new products group. (4) the factory management was providing labor, repairing and improving the production equipment and greenhouses.

Keywords: Development, Community enterprise, Status for operating of community enterprise, Guideline for developing community enterprise

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนชนบทมีการทำการเกษตรเป็นอาชีพหลักมาเป็นเวลานาน ซึ่งมักทำการเกษตรแบบยังชีพที่มีความสอดคล้องกับประเพณี วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของคนไทย โดยได้อาศัยความรู้ ความสามารถตลอดจนภูมิปัญญาที่สืบทอดกันต่อมา ตั้งแต่บรรพบุรุษ จนปัจจุบันมีการพัฒนาการเกษตรจากเดิมมาเป็นเกษตรเชิงอุตสาหกรรมที่มุ่งเน้นการผลิตเพื่อจำหน่ายมากขึ้น ทำให้ต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยีจากภายนอก ทำให้ต้นทุนเพิ่มสูงขึ้นจนบางครั้งสูงกว่ารายได้ที่ได้จากการทำการเกษตรจนเกิดภาวะหนี้สินและปัญหาอื่นอีกมากมายพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 จึงได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งจะมีผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป การส่งเสริมให้ชุมชนจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ชุมชนชนบทได้ปรับเปลี่ยนการพึ่งพิงปัจจัยต่างๆ จากภายนอกชุมชนเป็นการพึ่งตนเองภายในชุมชน โดยอาศัยทุนของตนเองและทุนของชุมชนที่มี และในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่จัดตั้งขึ้นจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่ดี มีรูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชุมชน อำเภอเมืองนครศรีธรรมราชมีวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรจำนวนทั้งหมด 133 กลุ่ม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาวสวนยาง กยท.บ้านท่างาม หมู่ที่ 5 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านหมู่บ้านท่างาม โดยมีนายประสิทธิ์ ธรรมรงค์รักษ์ เป็นแกนนำหลักในการจัดตั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2561 ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพาราซึ่งประสบปัญหาราคาคาผลผลิตราคายางพาราคต่ำ ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ชาวบ้านจึงได้รวมกลุ่มกันเพื่อให้การพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน เมื่อวิสาหกิจชุมชนเข้มแข็งทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเอง แก้ไขปัญหาความยากจนของคนในชุมชน นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับกลุ่มต่างๆ ซึ่งผลสุดท้ายทำให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้น จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน เพื่อรวบรวมน้ำยางพาราและแปรรูปเป็นยางรมควันชั้น 3 ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 32 คน โดยได้ของบประมาณในการปรับปรุงอุปกรณ์และโรงรมยางพาราจากการยางแห่งประเทศไทยสาขาเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นโรงรมยางพาราเก่าที่เกิดจากการรวมกลุ่มของเกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่เมื่อปี พ.ศ. 2546 และได้หยุดการผลิตไปเพราะขาดความรู้และการบริหารจัดการที่เป็นระบบจากคณะทำงาน

ปัญหาที่เกิดขึ้นจะเห็นได้ว่าวิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาวสวนยาง กยท.บ้านท่างาม เป็นกลุ่มวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นอยู่ได้ไม่นานและอยู่ในขั้นเริ่มต้นดำเนินการ จึงยังขาดทิศทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับประธาน กรรมการและสมาชิกกลุ่ม ซึ่งต้องมีแนวทางการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน จึงควรมีการศึกษาศักยภาพการจัดการกลุ่ม กระบวนการพัฒนาหรือแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วม จะทำให้ได้กระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสมและพึ่งพาตนเองได้และผลจากการศึกษาดังกล่าวยังจะเป็นฐานข้อมูลหรือองค์ความรู้ในการพัฒนาการจัดการด้านการบริหารและแนวทางให้กลุ่มวิสาหกิจของเกษตรกรอื่นๆ หน่วยงานของรัฐหรือผู้เกี่ยวข้องต่อไป

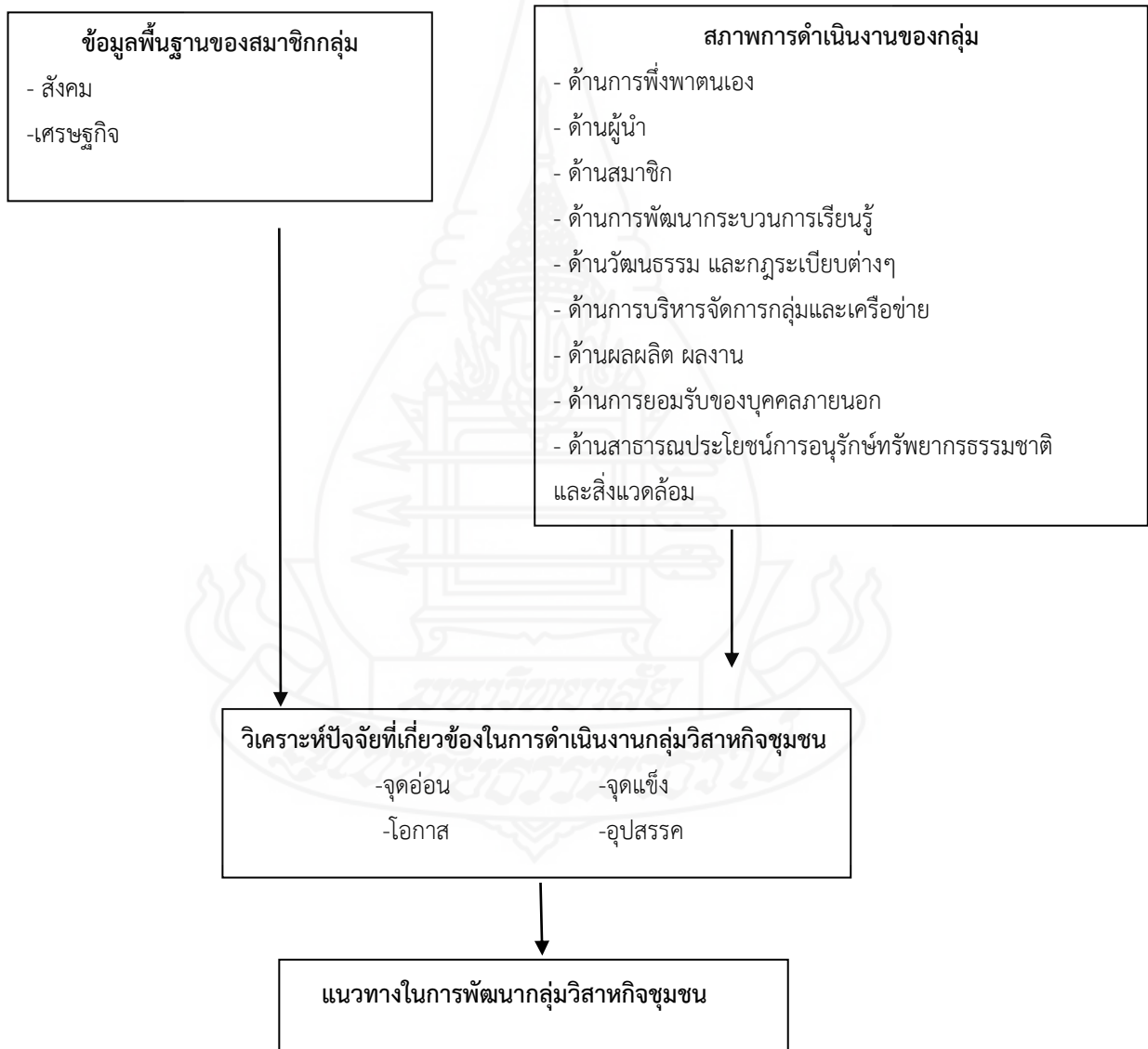
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา

1. ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนชาวสวนยางบ้านท่างาม
2. สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนชาวสวนยางบ้านท่างาม
3. แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนชาวสวนยางบ้านท่างาม

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาวสวนยาง กยท. บ้านท่างาม หมู่ที่ 5 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกเป็นการสอบถามจากประชากรทั้งหมดที่เป็นสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาวสวนยาง กยท. บ้านท่างาม และส่วนที่สองเป็นการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม เลือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจงจากสมาชิกทั้งหมดของวิสาหกิจชุมชน และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่จากการยางแห่งประเทศไทย และผู้จัดการด้านการตลาดของกลุ่มละ 2 คน ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การจำแนกและจัดกลุ่ม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการวิเคราะห์ห่วงโซ่ประกอบ

ผลการวิจัย

1.ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิก สมาชิกในกลุ่ม เป็นเพศชายจำนวน 16 ราย เพศหญิง 16 ราย อายุเฉลี่ยอายุสมาชิกในกลุ่ม 57.90 ปี สมาชิกทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ การศึกษาสมาชิกส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 11 ราย รองลงมา จบระดับปริญญาตรี 6 ราย ระดับมัธยมต้น,ระดับมัธยมปลาย/ปวช.และระดับอื่นๆ คือ ระดับปริญญาโท จำนวน 4 รายเท่ากัน และจบ ปวส. 3 ราย สมาชิกภายในครัวเรือนเฉลี่ยมีสมาชิกภายในครัวเรือน 3.84 คน แรงงานในการกรีดยาง สมาชิกส่วนใหญ่ใช้แรงงานกรีดยางในครัวเรือนจำนวน 19 ราย จ้างกรีดยางที่ไม่ได้ใช้แรงงานในครัวเรือนเลยจำนวน 9 ราย และ ทั้งใช้แรงงานในครัวเรือนและจากกรีดยางไปด้วยจำนวน 4 ราย สมาชิกกลุ่ม แบ่งเป็นสมาชิกที่มีกลุ่มจำนวน จำนวน 25 ราย โดยเป็นสมาชิกกลุ่ม ๕.ก.ส.อย่างเดียว จำนวน 6 ราย เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรอย่างเดียว จำนวน 4 คน เป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ศาลปกครองอย่างเดียว จำนวน 1 คน เป็นสมาชิกกลุ่ม ๕.ก.ส.กับกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 3 ราย เป็นสมาชิกกลุ่ม ๕.ก.ส.กับสหกรณ์การเกษตร จำนวน 1 ราย เป็นสมาชิกกลุ่ม ๕.ก.ส.กับกลุ่มเกษตรกร จำนวน 1 ราย เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรกับกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ครู จำนวน 1 ราย เป็นสมาชิกกลุ่ม ๕.ก.ส.กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกลุ่มเกษตรกร จำนวน 1 ราย เป็นสมาชิกกลุ่ม ๕.ก.ส. กลุ่มสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 1 ราย เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มกองทุนหมู่บ้านและกลุ่มเกษตรกร จำนวน 1 ราย และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใด จำนวน 7 ราย ตำแหน่งในกลุ่ม แบ่งเป็นสมาชิก จำนวน 25 ราย และคณะกรรมการ จำนวน 7 ราย ตำแหน่งในชุมชน สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งใดเลย จำนวน 24 ราย เป็นกรรมการกลุ่มเกษตรกร จำนวน 5 ราย เป็นกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 2 ราย และเป็นกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1 ราย อาชีพหลัก สมาชิกส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพการเกษตร จำนวน 27 ราย และมีเงินเดือนประจำ จำนวน 5 ราย อาชีพรอง สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพรอง จำนวน 22 ราย มีอาชีพรอง จำนวน 10 ราย โดยประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 5 ราย และรับจ้างทางการเกษตร จำนวน 5 ราย รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนจากผลผลิตยางพารา มีรายได้เฉลี่ยจากผลผลิตยางพารา 8,234.38 บาท รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนด้านอื่นๆ มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนด้านอื่นๆ 10,671.88 บาท แหล่งเงินกู้ยืมเงินของเกษตรกรเฉลี่ย มีเกษตรกรที่กู้ยืมเงินจากแหล่งกู้ยืม 301,250 บาท ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพกรีดยางพาราเฉลี่ยมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพกรีดยางพารา 16.59 ปี ระยะเวลากรีดยางต่อวัน เฉลี่ยใช้เวลาในการกรีดยางพาราต่อวันอยู่ระหว่าง 3.36 ชั่วโมง การฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานด้านการผลิตหรือเรื่องยางพารา สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ผ่านการฝึกอบรมหรือดูงานด้านการผลิตเรื่องยางพารา จำนวน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

28 คน และมีคนผ่านการฝึกอบรมหรือดูงานด้านการผลิตเรื่องยางพาราจำนวน 4 คน พื้นที่ถือครองสวนยางพาราของกลุ่ม แบ่งเป็น พื้นที่เปิดกรีดเปิดกรีดแล้ว จำนวน 354 ไร่ และยังไม่เปิดกรีด จำนวน 43 ไร่ พันธุ์ยางพาราที่ปลูก แบ่งเป็นพันธุ์ RRIT 600 จำนวน 301 ไร่ และ RRIT 251 จำนวน 96 ลักษณะพื้นที่สวนยาง แบ่งเป็นพื้นที่ราบ จำนวน 253 ไร่ พื้นที่ลาดชัน จำนวน 83 ไร่ และพื้นที่ลาดเขา จำนวน 61 ไร่

2. สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จากการสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกทั้งหมดเกี่ยวกับความพึงพอใจในการดำเนินงานพบว่า ระดับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มโดยรวม ด้านผู้นำและการบริหารวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.66 โดยแยกแต่ละด้านออกเป็น ระดับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มโดยรวมด้านผู้นำ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.67 ระดับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มโดยรวมด้านการบริหารวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.64 ระดับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มโดยรวมด้านการวางแผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.45 ระดับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มโดยรวมด้านการบริหารตลาด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.54 ระดับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มโดยรวมด้านการจัดการความรู้และข้อมูล อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.45 ระดับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มโดยรวมด้านการบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.51 ระดับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มโดยรวมด้านการจัดการสินค้าหรือบริการ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.46

3. แนวทางการพัฒนา 1) ด้านการพัฒนาสมาชิกกลุ่ม ได้แก่ (1) การสร้างทักษะการผลิตยางรมคว้น โดยจัดทำงบประมาณหรือเขียนโครงการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง เพื่อเป็นการฝึกอบรมให้กับสมาชิกทุกคนภายในกลุ่มจากบุคลากรหรือหน่วยงานที่มีความรู้โดยตรงหรือไปศึกษาดูงานจากสถานที่จริง เพื่อเป็นการสร้างอาชีพและเพิ่มองค์ความรู้ให้กับสมาชิก ลดปัญหาเรื่องขาดแรงงาน ต่อไปสามารถจ้างสมาชิกภายในกลุ่มได้ (2) การสร้างทักษะการแปรรูปน้ำยางชั้น เช่น ทำพวงกุญแจ รองเท้า ไม้กวาดน้ำยาง เป็นต้น เป็นการสร้างอาชีพและรายได้เพิ่มเติมให้กับสมาชิก โดยจัดทำงบประมาณหรือเขียนโครงการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง (3) การจัดตั้งกลุ่มผลิตด้านการเกษตรอื่นเพิ่ม เช่น กลุ่มผลิตปุ๋ย กลุ่มผลิตมังคุด กลุ่มผลิตทุเรียน เป็นต้น เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตด้านปุ๋ยให้กับสมาชิก เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองให้กับสมาชิกในการขายผลผลิตทางการเกษตรอื่นด้วย เป็นการเพิ่มรายได้ ลดต้นทุนให้สมาชิก และเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มอีกทางหนึ่งด้วย โดยจัดทำงบประมาณหรือเขียนโครงการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง (4) การประชาสัมพันธ์ข่าวสารของกลุ่ม โดยให้ผู้นำชุมชนช่วยเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของกลุ่ม ในช่วงเวลาที่มีการจัดฝึกอบรมหรือถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความกระตือรือร้นและไม่ลืมนัดหมาย (5) การรับสมัครสมาชิกเพิ่ม เพื่อเป็นการสืบทอดองค์ความรู้และการเรียนรู้เรื่องกระบวนการผลิต การทำงานกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ 2) ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ (1) จัดฝึกอบรมหรือถ่ายทอดองค์ความรู้ การทำบัญชี การจัดการดูแลสวนยางพาราอย่างถูกต้อง ขบวนการผลิตในโรงงาน เพื่อปรับให้ทุกคนมีทักษะและความเข้าใจในระดับใกล้เคียงกัน โดยใช้ช่วงเวลาว่างของสมาชิกมาจัด อาจใช้สมาชิกในกลุ่มที่มีความถนัดและชำนาญแต่ละด้านเป็นคนฝึกและถ่ายทอดความรู้ หรือขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ให้เข้ามาเป็นผู้จัดฝึกอบรมหรือถ่ายทอดองค์ความรู้ (2) การลดการแข่งขันตัวของน้ำยางชั้น ขอความร่วมมือจากหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัยร่วมทำงานวิจัยเพื่อลดการแข่งขันตัวของน้ำยางชั้น ทำให้น้ำยางชั้นแข็งตัวช้า เพื่อเพิ่มเวลาในการรับน้ำยางชั้นจากสวนยางพาราส่งกลุ่ม 3) ด้านการพัฒนาการผลิต (1) การวางแผนระบบการผลิตและควบคุมปริมาณการผลิตของกลุ่ม ทดลองรับผลผลิตน้ำยางชั้นเพิ่ม ชื่อน้ำยางเครือข่ายตลาดยางพารา หรือแม้กระทั่งจัด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

กรรมการหรือสมาชิกที่มีความพร้อม ไปตั้งจุดรับน้ำยางชั้นเพิ่มจากสมาชิก เพื่อมาทดสอบกำลังการผลิตของกลุ่ม โดยวางแผน พร้อมทั้งควบคุมคุณภาพผลผลิต จะทำให้รู้ถึงขีดจำกัดสูงสุดได้ หากทำได้หลังจากนั้นค่อยเปิดรับสมาชิกที่ส่งน้ำยางเพิ่มขึ้นตามกำลังผลิตที่สามารถทำได้ (2) การแปรรูปน้ำยางชั้นเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่า และแก้ปัญหาวันข้างหน้า หากมีน้ำยางชั้นเหลือหรือมากเกินไปกำลังการผลิตในแต่วัน โดยศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมจากผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปไปจากยางพาราในรูปแบบต่าง ขอความรู้เพิ่มเติมจากบุคคล กลุ่มการผลิต หรือหน่วยงานที่มีความรู้ด้านการแปรรูปน้ำยาง 4) ด้านการจัดการโรงงาน (1) การจัดหาแรงงาน หนึ่งให้สมาชิกที่มีความรู้ความสามารถมาในขบวนการผลิตมาช่วยกันทำงานก่อน สองยืมแรงงานจากเครือข่ายตลาดยางพารา หรือให้จัดหาแรงงานมาให้หากมีการขาดแรงงาน (2) การซ่อมแซมปรับปรุงอุปกรณ์การผลิตและโรงเรือน โดยใช้แรงงานสมาชิกหรือบ่ที่มีจัดการซ่อมแซมเองก่อนเท่าที่ทำได้ สองเขียนโครงการหรือจัดการการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เข้ามาเพื่อปรับปรุงตามความสำคัญ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนชาวสวนยางบ้านท่างาม ตำบลท่าจั่ว อำเภอมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายดังนี้

การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชาวสวนยางบ้านท่างาม หลายประเด็นมีการจัดการที่ดีตอบสนองต่อความพึงพอใจเห็นได้จาก เมื่อสอบถามความคิดเห็นถึงความพึงพอใจ พบว่า ด้านผู้นำและการบริหารวิสาหกิจชุมชน ด้านโครงสร้างและกฎระเบียบ สมาชิกในกลุ่มมีความคิดเห็น ด้านการเงินและบัญชี ด้านสวัสดิการสมาชิกและชุมชน ด้านการวางแผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ด้านการบริหารตลาด ด้านการจัดการสินค้าหรือบริการ ด้านการจัดการสินค้าหรือบริการ สมาชิกทั้งหมดมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการจัดการความรู้และข้อมูลมีในระดับปานกลาง เห็นได้ว่า กลุ่มมีความศักยภาพด้านผู้นำและการบริหาร สนับสนุนให้สมาชิกเกิดความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และการดำเนินงานกลุ่ม จัดการกลุ่มแบบสมาชิกมีส่วนร่วมในลักษณะของกรรมการ มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามโครงสร้างการทำงาน อย่างเป็นระบบ ซึ่งหลายประเด็นของความพึงพอใจสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษญาดา ชัยศรีชนะ (2557) ศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าลายลูกแก้วบ้านนิคมเขตเจ็ด ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอบางขัน จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกกลุ่มมีความสามัคคี มีการวางแผนการผลิตของสมาชิกร่วมกัน รักษาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ มีการจัดทำบัญชีและนำมาใช้ประโยชน์ได้ ผู้นำได้รับการยอมรับจากสมาชิกและชุมชน มีการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้ที่สนใจ และการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานภาคี

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนชาวสวนยางบ้านท่างาม จากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรคและโอกาส นำไปสู่กระบวนการหากลยุทธ์ในการพัฒนา ซึ่ง อัลเบิร์ต ฮัมฟรี (Albert Humphrey) ผู้คิดค้นทฤษฎีการวิเคราะห์ SWOT คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อมชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรคซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ และการดำเนินตามกลยุทธ์ขององค์กร ในระดับองค์กรที่เหมาะสม เมื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ พบว่า

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

1) ยุทธศาสตร์เชิงรุก คือ จัดหาองค์ความรู้ งบประมาณ ตลาด การเพิ่มมูลค่าสินค้า และการแปรรูปผลผลิตจากหน่วยงานหรือกลุ่มเครือข่ายที่มี

2) ยุทธศาสตร์เชิงพัฒนา ได้แก่ (1) การรับสมัครสมาชิกเพิ่ม (2) การจัดฝึกอบรมทักษะการผลิตยางรมคว้น การทำบัญชี และองค์ความรู้ในการดูแลสวนยางพาราอย่างถูกต้อง (3) การใช้เครือข่ายตลาดยางพาราจัดหาแรงงานและผลผลิต (4) การจัดหางบประมาณและการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อเป็นการลดต้นทุน (5) การทดลองรับประมณน้ำยางชั้นเพิ่ม (6) การขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชน (7) การจัดเวรสลับรับน้ำยาง

3) ยุทธศาสตร์เชิงรับ คือ การจัดวางแผนระบบการผลิตและควบคุมปริมาณการผลิตของกลุ่ม

4) ยุทธศาสตร์เชิงถอย (1) การจัดการซ่อมแซมเครื่องมือและโรงงานผลิตที่สามารถจัดการเองได้ก่อน (2) การคัดสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถจากการได้ยุทธศาสตร์แล้ว ทำให้กลุ่มสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาได้อย่างชัดเจนและตรงจุด

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย สุจริตรกุล (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตลำไยอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนมี 8 ขั้นตอน คือ การสำรวจพื้นที่ การกำหนดเป้าหมายและจัดทำตัวชี้วัด การประเมินวิสาหกิจชุมชนก่อนการพัฒนา การจัดทำยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ด้านการเรียนรู้ การจัดทำแผนพัฒนา การติดตามการดำเนินงาน และการประเมินวิสาหกิจชุมชนหลังการพัฒนา ทำให้กลุ่มจัดทำแนวทางการพัฒนาออกมา 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาสมาชิกกลุ่ม ได้แก่ (1) การสร้างทักษะและองค์ความรู้ให้กับสมาชิก (2) ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ ครองยุติ (2555) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในอำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี วิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง ผลการศึกษาพบว่า มีแนวทางการพัฒนา ด้านการวางแผนงาน การบริหารการตลาด การจัดการข้อมูลข่าวสาร ด้านอื่นๆ ต้องการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำมาปรับปรุงกิจการตามกิจการ ตามศักยภาพและความเหมาะสม 2) ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ ได้แก่ (1) จัดฝึกอบรมหรือถ่ายทอดองค์ความรู้ การทำบัญชี การจัดการดูแลสวนยางพาราอย่างถูกต้อง ขบวนการผลิตในโรงงาน (2) ลดการแข็งตัวของน้ำยางชั้น (3) รับสมัครสมาชิกเพิ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ อุอ่อน (2554) ได้ศึกษาการศึกษาโครงสร้างอุตสาหกรรมและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตน้ำตาลมะพร้าวในจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจ ควรนำเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยมาใช้ ควรเพิ่มแรงจูงใจในการสืบทอดอาชีพของกลุ่ม การทำบัญชี เสริมสร้างการรวมกลุ่มผู้ผลิตการสร้างเครือข่ายพันธมิตร และสนับสนุนให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง โดยการส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในทุกด้าน อบรมความรู้ด้านการผลิต การตลาด การทำบัญชีให้แก่บุคลากรในกลุ่ม และจัดตั้งศูนย์ข้อมูลชุมชน เพื่อเชื่อมโยงสมาชิกให้ถึงกัน 3) ด้านการพัฒนาการผลิต ได้แก่ (1) จัดวางแผนระบบการผลิตและควบคุมปริมาณการผลิตของกลุ่ม (2) แปรรูปน้ำยางชั้นเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษญาดา ชัยศรีษะ (2557) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าลายลูกแก้วบ้านนิคมเขตเจ็ด ตำบลนิคมพัฒนา อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ด้านการพัฒนาสมาชิกกลุ่ม คือ การฝึกอบรมการสื่อสารภาษากลางและภาษาอังกฤษพื้นฐาน ปรับทักษะการทอผ้าให้สูงขึ้น และการส่งเสริมการออม ด้านการพัฒนาการผลิตและการตลาด คือ การจัดทำแผนการทอผ้าร่วมกับการวางแผนทางการเกษตร แบ่งเกรดสินค้าและกำหนดราคาให้เหมาะสม ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ คือ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้ และรับสมัครสมาชิกกลุ่มคนรุ่นใหม่ ด้านการพัฒนาสินค้าและเครือข่าย คือ การขยายสาขาการผลิตหรือเครือข่ายการผลิต

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

เสริมทักษะด้านอื่นๆ ให้กับสมาชิก และผลิตหรือแปรรูปผ้าเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณพงศ์ ช่วยรักษา (2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัด สกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ควรขยายภาคการผลิตและการจัดจำหน่ายที่ยังมีค่อนข้างน้อย การวางแผนการผลิตที่ครบวงจร การพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบ การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค 4) ด้านการจัดการโรงงาน (1) จัดหาแรงงาน (2) การซ่อมแซมปรับปรุงอุปกรณ์การผลิตและโรงเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ ครองยุติ (2555) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในอำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี สุวิสาห์กิจชุมชนที่เข้มแข็ง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มควรมีความต้องการความรู้เรื่องการบัญชี การตลาด และทุนดอกเบี้ยต่ำ มีแนวทางการพัฒนา ด้านการวางแผนงาน การบริหารการตลาด การจัดการข้อมูลข่าวสาร ด้านอื่นๆ ต้องการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำมาปรับปรุงกิจการตามกิจการตามศักยภาพและความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยในการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาวสวนยาง กยท. บ้านท่างาม หมู่ที่ 5 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

ด้านผู้นำและการบริหารวิสาหกิจชุมชน (1) ผู้นำควรมีความมั่นคงและการความซื่อสัตย์ในเรื่องการจัดลำดับความสำคัญของแผนการดำเนินงานมากกว่า ไม่ใช้พอร์บอะไรเพิ่มมาก็จะเข้าไปทุกอย่าง (2) ควรเขียนกฎระเบียบ กติกาของกลุ่มขึ้นและยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางที่ชัดเจน (3) ควรมีฝ่ายบัญชีมากกว่าหนึ่งคนเพื่อเป็นการช่วยลดภาระและการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง (4) ต้องมีการวางแผนอนาคต การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกเป็นลำดับไป เช่น ถ้ากลุ่มมีผลประกอบการเท่านี้ มีเงินเก็บเท่าไร จะได้สวัสดิการอะไรเพิ่มมา นอกจากเงินปันผล และเฉลี่ยคืนจากการขายน้ำยางข้นเข้ากลุ่ม

ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ควรวางแผนซ่อมแซมปรับปรุงทั้งเครื่องจักรและโรงงานการผลิตแบบมีลำดับขั้นไป หากไม่ได้รับการช่วยจากหน่วยงานอื่น

ด้านการบริหารตลาด วิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาวสวนยาง ควรมีการประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาเพื่อสร้างงานวิจัยหรือศึกษาความเป็นไปได้ของการแปรรูปน้ำยางข้นไปผลิตภัณฑ์อื่น พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตของกลุ่มสมาชิกมากขึ้น เพื่อลดต้นทุน เพิ่มรายได้ให้กับกลุ่ม เป็นการตอบโจทย์ตลาดและสังคม

ด้านการจัดการความรู้และข้อมูล (1) จัดลำดับความเหมาะสมของข้อมูลหรือองค์ความรู้ที่จะนำเข้ามาชี้แจงหรือจัดอบรมให้กับสมาชิก ว่ากลุ่มเราถึงเวลาที่ต้องนำเข้ามาแล้วหรือยัง (2) จัดข้อมูลกลุ่มให้เป็นระบบและรูปธรรมมากกว่านี้

ด้านการบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ควรถามความต้องการส่วนใหญ่ของสมาชิกกลุ่มว่ามีความต้องการอยากได้อะไรเพิ่มเติมจากสิ่งที่กลุ่มมีอยู่แล้ว ไม่ใช่รับมาแล้วจึงถามทีหลัง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) การวิจัยแนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาวสวนยางกยท. บ้านท่างาม หมู่ที่ 5 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการศึกษาเฉพาะเพียงกลุ่มเดียว ควรมีการศึกษาการเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นที่อยู่ในระดับเดียวกันหรือแตกต่างกัน เพื่อจะได้นำแนวทางไปเปรียบเทียบและพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจที่กำลังก่อตั้ง ให้มีแนวทางเพื่อการพัฒนาให้ดีขึ้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

(2) การวิจัยแนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาวสวนยาง กยท.บ้านท่างาม หมู่ที่ 5 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการศึกษาจากสมาชิกกลุ่มและผู้เกี่ยวข้องเพียงไม่กี่คน ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีศึกษาจากบุคคลภายนอก เช่น ความพึงพอใจการดำเนินงานของกลุ่มจากกลุ่มเครือข่ายที่เข้าไปอยู่ ตลอดถึงความพึงพอใจของสินค้าจากผู้บริโภค

(3) การวิจัยแนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาวสวนยาง กยท. บ้านท่างาม หมู่ที่ 5 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการศึกษาการแปรรูปน้ำยางขั้นสุดไปเป็นยางแผ่นดิบรมควัน ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ของการแปรรูปน้ำยางขั้นสุดไปเป็นผลิตภัณฑ์แบบอื่น จะเพิ่มทางเลือกและแนวทางในการพัฒนาได้อีกทางหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การพัฒนาองค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และเครือข่าย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2555). แบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- คู่มือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning Manual) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2 เดือนมีนาคม 2560.
- ธวัชชัย สุจริตวรกุล (2555) การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตลำไย อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร (มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี
- เบญจมาศ อุอ่อน (2554). การศึกษาโครงสร้างอุตสาหกรรมและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตน้ำตาลมะพร้าวในจังหวัดสมุทรสงคราม (มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้,เชียงใหม่.
- รอบบินส์ สตีเฟนส์ พี และโคลเตอร์ แมรี่ การจัดการและพฤติกรรมองค์กร แปลจาก Management โดย วิรัช สงวนวงศ์งาน. (2557). กรุงเทพฯ : เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- วรรณพงศ์ ช่วยรักษา (2560).แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร (มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา,ชลบุรี.
- วิญญาดา ชัยศรีษะ (2557).แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าลายลูกแก้วบ้านนิคมเขตเจ็ด ตำบลนิคมพัฒนา อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ (มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.
- สุภาภรณ์ ครองยุติ.(2555).แนวทางการพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในอำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี สู่วิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง (มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.